

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 10 · MATURA USTNA 2027–2028

LAMENT ŚWIĘTOKRZYSKI · KONTEKST: ELEGIA O... [CHŁOPCU POLSKIM]

MATKA, KTÓRA NIE MILCZY

Pytanie jawne 10: „Motyw cierpiącej matki. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Lamentu świętokrzyskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Wskazówki rozwiń dopiero potem.

TEŻA W JEDNYM ZDANIU

Utwór pokazuje cierpienie Maryi przede wszystkim jako ludzkie doświadczenie matki, która widzi ból Syna i nie potrafi go ocalić.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

„Lament świętokrzyski” ukazuje Maryję jako matkę, która bezradnie patrzy na cierpienie Syna, dzięki czemu jej ból staje się zrozumiały dla każdego człowieka.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Maryja z Lamentu i matka z elegii Baczyńskiego nie mogą ocalić syna — obie zamieniają bezradność w słowo, które ocala pamięć.

PLAN ODPOWIEDZI KROK PO KROKU

1. Postaw tezę: Co w cierpieniu Maryi jest doświadczeniem matki, które można zrozumieć także poza religijnym kontekstem?
2. Rozpoznaj głos i odbiorców: Kto mówi w utworze? Do kogo kolejno kieruje słowa?
3. Przywołaj konkretne gesty: Co Maryja chciałaby zrobić dla Syna i dlaczego te proste gesty są niemożliwe?
4. Wyjaśnij pytanie do Gabriela: Co Maryja pamięta ze zwiastowania i dlaczego powraca do tego wspomnienia pod krzyżem?
5. Dodaj kontekst Baczyńskiego: Jak matczyny głos w *Elegii o... [chłopcu polskim]* przypomina Maryję? Co jest inne?

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Postaw tezę — Co w cierpieniu Maryi jest doświadczeniem matki, które można zrozumieć także poza religijnym kontekstem?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Maryja patrzy na mękę Syna, boi się utraty jedynego dziecka i bezskutecznie próbuje mu pomóc. Scena ma religijne znaczenie, ale wiersz pokazuje przede wszystkim jej ludzką czułość i bezradność.

2. Rozpoznaj głos i odbiorców — Kto mówi w utworze? Do kogo kolejno kieruje słowa?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Mówi wykreowana w utworze postać Maryi. Zwraca się do ludzi, do umierającego Jezusa, do anioła Gabriela oraz do innych matek. Zmiany adresata pokazują, jak szuka współczucia, bliskości i odpowiedzi na swój ból.

3. Przywołaj konkretne gesty — Co Maryja chciałaby zrobić dla Syna i dlaczego te proste gesty są niemożliwe?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Chciałaby podeprzeć Jego głowę, otrzeć krew i podać Mu picie. Nie może dosięgnąć ciała na krzyżu. Zwykłe matczyne odruchy zostają zatrzymane przez fizyczną odległość; to wzmacnia obraz bezsilności.

4. Wyjaśnij pytanie do Gabriela — Co Maryja pamięta ze zwiastowania i dlaczego powraca do tego wspomnienia pod krzyżem?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Pamięta zapowiedź radości. W chwili męki Syna pyta, gdzie jest obiecane szczęście. Jej pytanie wyraża dramatyczną różnicę między dawną nadzieją a obecnym doświadczeniem cierpienia.

5. Dodaj kontekst Baczyńskiego — Jak matczyny głos w *Elegii o... [chłopcu polskim]* przypomina Maryję? Co jest inne?

KIERUNEK ODPOWIEDZI W obu utworach matka mówi czule do syna i nie może go uchronić od cierpienia. Maryja stoi pod krzyżem w czasie męki Jezusa; w elegii Baczyńskiego matczyny głos przywołuje los chłopca, którego młodość zniszczyła wojna. Podobny ból pojawia się w odmiennych czasach i okolicznościach.